

۲۰۹۷۱۷۸

مقدمات زبان سنسکریت

دکتر حسن رضائی باغبیدی

تهران

۱۳۹۸

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

سر شناسه: رضائی، حسن، ۱۳۴۵۔

عنوان و نام پدیدآور: مقدمات زبان سنسکریت / احسن رضائی باغییدی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)،

بڑوہشکدہ تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: هشت، ۳۳۶ ص.

فروست: «سمت»؛ ۲۲۹۴. زبان شناسی؛ ۳۵.

شماره: ۹-۰۷۵۱-۰۲-۶۰۰-۹۷۸ ریال ۳۰۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

بادشاہت: پخت جلد پہ انگلیسی: Hassan Rezai Baghbidi. An Introduction to Sanskrit.

و این است که کتاب حاضر توسط ناشران متفاوت در سال‌های مختلف منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: زبان و ادبیات فارسی

Sanskrit Language: موضوع

شناسهٔ افزودن: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)،

بڑوہشکدہ تحقق و وسعۂ عارم انسانی.

The Organization for Researching and Composing University Textbooks in the Humanities (SAMT), Institute for Research and Development in the Humanities.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۸ م / ۴۳ PK

دہندی دیویہ : ۴۹۱/۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۵۴۷۶۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

مقدمات زبان سنسکریت

دکتر حسن رضائی باغبیدی (استاد دانشگاه اوسا کا (ژاپن))

جواب اول: یاییز ۱۳۹۸

تعداد: ۳۰۰

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سمت

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

رویه روی یمپ گاز، کد ۱۴۶۳۶ ۱۴۶۳۶، تلفن ۰۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

@sazman_samt

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از هدف‌های مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاه‌ها بوده است و این امر مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی منبر و ستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گام‌هایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می‌کرد که سازمان مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها» را، که به اختصار «سمت» نامیده می‌شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز به مطالعات و تحقیقات لازم پردازد و در رشته‌های مختلف علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب‌نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن باید به تدریج و پس از انصاف و آسودگی‌های پیاپی ارباب نظر به دست آید. انتظار دارد که این بزرگواران از این همیاری و همکاری دریغ نورزند و با پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته فرهنگ و زبان‌های باستان برای درس «زبان سنسکریت جلد ۱ و ۲» در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری هر کدام به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. این کتاب همچنین برای رشته‌های روان‌شناسی، فلسفه (فلسفه دین)، زبان و ادبیات فارسی و دروس مسائل نحو شناختیش، سمینار مسائل زبان‌شناسی و معنی‌شناسی قابل استفاده می‌باشد. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه‌مندان نیز از آن بهره‌مند شوند.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱

راهنمای تلفظ ۹

بخش نخست: دروس پایه

مقدمه: خط و ناگزی ۱۵

درس ۱: ماده‌های مضارع a-دار: مضارع اخباری گذرا ۲۵

درس ۲: صرف م: ماده‌ای مختوم به a- (مذکر و خنثی) ۳۳

درس ۳: صرف م: ماده‌های مختوم به i- و u- (مذکر و خنثی) ۴۵

متن ۱: شهر ما ۵۵

درس ۴: ماده‌های مضارع a-دار: مضارع اخباری ناگذر (میانه) ۶۳

درس ۵: صرف نام: ماده‌های مختوم به i- (مؤنث) ۷۱

درس ۶: ماده مضارع مجهول ۸۱

متن ۲: زاهد و فقیر ۸۹

درس ۷: ماده‌های مضارع a-دار: ماضی گذرا؛ صرف نام: ماده‌های مختوم به i- و u- (مؤنث):

ماده‌های مختوم به ā- (مؤنث) ۹۳

درس ۸: ماده‌های مضارع a-دار: ماضی ناگذر؛ صرف نام: ماده‌های مختوم به ā-

(مؤنث) ۱۰۳

درس ۹: ماده‌های مضارع a-دار: امر گذرا؛ صرف نام: ماده‌های تک‌هجری و پند هجری مختوم

به ā- (مؤنث) ۱۱۱

متن ۳: زاهد و بچه‌موش ۱۱۹

درس ۱۰: ماده‌های مضارع a-دار: امر ناگذر؛ صرف نام: اسمهای عامل مختوم به i- ۱۲۵

درس ۱۱: ماده‌های مضارع a-دار: تمنایی گذرا؛ صرف نام: اسمهای خویشاوندی مختوم به i-

صرف واژه go «گاو» ۱۳۱

درس ۱۲: ماده‌های مضارع a-دار: تمنایی ناگذر؛ صرف نام: صرف واژه nāu «ناو، کشتی»

(مؤنث)؛ صرف صفت‌های مرکب مختوم به ā-, ī- یا ū- ۱۳۷

بخش دوم: نکات دستوری

درس ۱۳: جداول صرف نام.....	۱۴۷
درس ۱۴: صفت تفضیلی؛ صفت عالی؛ صفت مفعولی؛ صفت فاعلی گذشته؛ صفت مفعولی آینده.....	۱۶۵
درس ۱۵: ماده‌های مضارع واداری.....	۱۷۳
درس ۱۶: ماده‌های مضارع بدون a؛ گروه ۲: ماده‌های مضارع ریشه‌ای.....	۱۷۷
درس ۱۷: ماده‌های مضارع بدون a؛ گروه ۳: ماده‌های مضارع مضاعف.....	۱۸۹
درس ۱۸: ماده‌های مضارع بدون a؛ گروه‌های ۵، ۷، ۸ و ۹: صفت فاعلی گذرا و ناگذر؛ ساختهای ناقص دری و اضافی؛ مصدر؛ اسم مصدر.....	۱۹۵
درس ۱۹: ماضی نقلی.....	۲۰۵
درس ۲۰: ماضی مطلق.....	۲۱۳
درس ۲۱: ماده‌های آیند، آروید، آیدیدی و جعلی.....	۲۱۹
درس ۲۲: جداول صرف ضمیر.....	۲۲۵
درس ۲۳: اعداد.....	۲۳۵
درس ۲۴: انواع ترکیبها.....	۲۴۳

بخش سوم: متنهای برگزیده

متن ۴: برهمن و سه شیاد.....	۲۴۹
متن ۵: برهمن خیالباف.....	۲۵۱
متن ۶: خر، سگ و دزد.....	۲۵۳
متن ۷: برهمن و راسوی وفادارش.....	۲۵۵
متن ۸: سرود آگنی.....	۲۵۷

بخش چهارم: واژه‌نامه

ترتیب الفبایی.....	۲۶۵
نشانه‌های اختصاری.....	۲۶۵
منابع و مآخذ.....	۳۳۵